

FERNANDO VALLEJO (născut în 1942 la Medellín, Columbia) este romancier, regizor și eseist. A început studii de filosofie și litere la Bogotá, dar, după numai un an, le-a abandonat în favoarea celor de biologie, pe care le-a și terminat.

Critic asiduu al Bisericii Catolice, al politicii din țara natală, al ipocriei și al falsei moralități, Fernando Vallejo și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în Europa, SUA și Mexic, cele trei filme ale sale și aproape toate romanele (dintre care cinci formează un ciclu autobiografic) au subiecte inseparabile de Columbia, descriind violența, pederastia, problema drogurilor, viața adolescenților și moartea omniprezentă, deși, cum remarca cineva, tema lui principală e viața. Cel mai cunoscut roman este *La Virgen de los sicarios* (*Sfânta Fecioară a ucigașilor plătiți*; apărut în 1993 și ecranizat în 1999); pentru *El desbarrancadero* (*Și vom merge toți în infern*, 2001) a primit prestigiosul premiu literar Rómulo Gallegos. Aceste două romane se clasează pe primele 15 poziții din lista celor mai bune cărți în limba spaniolă, întocmită de 81 de scriitori și critici hispanici.

În 2012 Vallejo a fost recunoscut drept unul dintre cei „zece cei mai influenți intelectuali din America Latină“ de către cititorii revistei *Foreign Policy*.

FERNANDO VALLEJO

Sfânta Fecioară a ucigașilor plătiți

Traducere din spaniolă și note de
EUGENIA ALEXE MUNTEANU

I. Alexe Munteanu, Eugenia (trad.) (note)

821.134.2-31=135.1

Editor: Grigore Arsene

Redactor: Răzvan Petrescu

Tehnoredactor: Chirachița Dogaru

CURTEA VECHÉ PUBLISHING

str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091

redacție: 0744 55 47 63

distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21

fax: 021 223 16 88

redactie@curteaveche.ro

comenzi@curteaveche.ro

www.curteaveche.ro

FERNANDO VALLEJO

LA VIRGEN DE LOS SICARIOS

© Fernando Vallejo, 1994

© 1994, 1998, Distribuidora y Editera Aguilar, Altea, Taurus, Alfaguara, S.A.

Romanian edition published by arrangement with Agenția Literară Livia Stoia.

© CURTEA VECHÉ PUBLISHING, 2016,

pentru prezenta versiune românească

ISBN 978-606-588-883-8

Era în împrejurimile Medellínului un sat liniștit și pașnic care se numea Sabaneta. Îl știam foarte bine deoarece în apropierea sa, pe șoseaua care ducea spre Envigado, era alt sat, și la jumătatea drumului dintre cele două sate, la ferma Santa Anita a bunicilor mei, când vii pe mâna stângă, mi-am petrecut copilăria. Sigur că-l știam. Se afla la sfârșitul acelei șosele, la capătul lumii. Mai departe nu era nimic, acolo pământul începea să coboare, să se rotunjească, să se întoarcă. Și de asta mi-am dat seama în după-amiaza când am înălțat cel mai mare lampion zburător pe care l-a văzut cerul din Antioquia, un romb făcut din o sută douăzeci de coli imense, roșu, roșu, roșu ca să sară în ochi pe albastrul cerului. N-o să mă credeți cât era de mare, dar ce știți dumneavoastră ce sunt lampionii zburătoare! Știți ce sunt? Sunt romburi sau cruci sau sfere făcute din hârtie de bambus subțire, și înăuntru au o lămpiță aprinsă care le umple de fum ca să se ridice. Fumul este, cum se zice, sufletul lor, iar lămpița, inima. Când se umplu de fum și încep să urce, cei care le înalță le dau drumul, le lasă libere, și lampionul se duce, se duce în

cer cu inima aprinsă, palpitând, precum Inima lui Iisus. Știți cine e? Noi aveam unul în salon; în salonul casei din strada Peru din orașul Medellín, capitala Antioquiei; în casa unde m-am născut, în salon, la loc de cinste (pentru că știu că n-aveți cum să știți), binecuvântat cândva de preot. Lui i se închină Columbia, patria mea. El este Iisus și își arată pieptul cu degetul, și în pieptul deschis inima sângerând; picături de sânge roșu viu, aprins, precum lămpița din lampionul zburător; sângele pe care-l va vărsa Columbia, acum și pururea și în vecii vecilor amin.

Dar ce vă spuneam despre lampion, despre Sabaneta? A, da, că lampionul zburător a urcat, și a urcat, și, împins de vânt, lăsând în urmă și mai jos vulturii pleșuvi, s-a îndreptat spre Sabaneta. Și noi care alergăm spre mașină și brrr demarăm și ne ducem să-l urmărim pe șosea în Hudsonul bunicului meu. Ba nu, nu era Hudsonul bunicului meu, era rabla lui taică-meu. Ba da, era Hudsonul. Nici nu mai știu, e atâta timp de-atunci, nu-mi mai amintesc... Îmi amintesc că mergeam din hârtoapă în hârtoapă, zdrang, zdrang, zdrang, pe drumeagul ăla desfundat, și mașina s-a distrus de tot, așa cum ni s-a distrus apoi Columbia sau, mai bine zis, cum „li“ s-a distrus lor, pentru că mie nu, eu nu eram aici, eu m-am întors după aceea, după ani și ani, zeci de ani, când eram deja bătrân, ca să mor. Când lampionul a ajuns la Sabaneta a ocolit pământul, pe cealaltă parte, și a dispărut. Cine știe unde s-o fi dus, în China sau pe Marte, și a ars; hârția lui subțire, fragilă

se aprindea ușor, era de ajuns o scânteie de la lămpiță, cum a fost de ajuns o scânteie ca să ni se aprindă apoi Columbia, să „li“ se aprindă, o scânteie de care nimeni nu știe de unde a sărit. Dar de ce mă mai interesează pe mine Columbia, dacă nu mai este a mea, îmi e străină?

La întoarcerea în Columbia m-am dus din nou la Sabaneta cu Alexis, însoțindu-l în peregrinările lui. Alexis, da, așa îl cheamă. Frumos nume, dar nu i l-am pus eu, i l-a pus maică-sa. Cu moda asta printre săraci de a pune copiilor nume de bogați, extravagante, străine: Tayson Alexander, de exemplu, sau Fáber, sau Éder, sau Wílfer, sau Rommel, sau Yeison, sau mai știu eu cum. Nu înțeleg de unde le scot sau cum le inventează. Este singurul lucru pe care îl pot da copiilor lor ca să facă primii pași în această viață mizerabilă, un frivol, un stupid nume străin sau inventat, ridicol, de un lux aparent. Mă rog, ridicol gândeam eu când le-am auzit la început, acum nu mai gândesc așa. Sunt nume de ucigași plătiți pătate de sânge. Mai răsunătoare decât o împușcătură încărcată de ură.

Nu e nevoie, bineînțeles, să vă explic ce este un ucigaș plătit. Bunicul meu, desigur, ar fi avut nevoie, dar bunicul meu a murit cu ani și ani în urmă. A murit bunicul meu, săracul, fără să știe ce este un metrou și nici ce sunt ucigașii plătiți, fumând țigări Victoria de care dumneavoastră pariez că nici n-ați auzit vorbindu-se. Țigările Victoria erau *basuco*-ul bătrânilor și *basuco* este cocaina cu impurități care se fumează, pe care o fumează tinerii în ziua de azi ca să vadă mai

strâmbă strâmba realitate, sau nu? Corecțați-mă dacă greșesc. Bunicule, dacă întâmplător mă poți auzi din cealaltă parte, a eternității, am să-ți spun ce este un ucigaș plătit: un tinerel, uneori un copil, care are contract să ucidă. Și bărbații? Bărbații în general nu, aici ucigașii plătiți sunt copii sau tinerei, de doisprezece, cincisprezece, șaptesprezece ani, ca Alexis, dragostea mea; avea ochii verzi, profunzi, sinceri, de un verde mai intens decât toate tonurile de verde din savană. Dar dacă privirea lui Alexis era sinceră, inima îi era coruptă. Și într-o zi, când îl iubeam cel mai mult, când nici nu mă așteptam, l-au omorât, cum au să ne omoare pe toți. Ne ducem în aceeași groapă cu cenușă, pe aceleași Tărâmuri ale Tihnei.

Sfânta Fecioară din Sabaneta este acum María Auxiliadora, dar nu era în copilăria mea; era Sfânta María de pe muntele Carmel și parohia era cea din Sfânta Ana. Pe cât înțeleg eu aceste lucruri (nu prea mult), María Auxiliadora era proprietatea călugărilor salesieni*, iar în parohia din Sabaneta slujeau preoți mireni, nu călugări. Cum a nimerit María Auxiliadora acolo? Nu știu. Când m-am întors în Columbia am găsit-o acolo la loc de cinste, prezidând biserica de pe altarul din stânga, făcând minuni. Din toate cartierele și din toate părțile Medellínului o mulțime de oameni ajungeau în fiecare marți la Sabaneta, unde

* Membri ai ordinului călugăresc Sfântul Francisco de Sales (Congregația Salesienilor), fondat de Sfântul Juan Bosco în 1859.

era Fecioara, ca să se roage, să ceară, să ceară, că asta știu cel mai bine să facă săracii în afară de a face copii. Și în acest pelerinaj tumultuos băieții din cartiere, ucigașii plătiți. În vremea aceea Sabaneta nu mai era un sat, ci devenise unul din cartierele Medellínului, orașul ajunsese până la el, îl înghițise; și Columbia, între timp, ne-a scăpat de sub control. Eram, de departe, țara cu cea mai mare criminalitate din lume, și Medellínul, capitala urii. Dar lucrurile acestea nu se spun, se știu. Mă scuzați.

Pentru Alexis m-am întors deci la Sabaneta, însoțindu-l, în dimineața care a urmat nopții în care ne-am cunoscut. Cum pelerinajele sunt marșea, ne cunoscuserăm probabil într-o luni, în apartamentul prietenului meu cu care mă vedeam rar, José Antonio Vásquez, supraviețuitor al aceluși Medellín antediluvian care s-a extins, și al cărui nume ar trebui să-l omit aici, dar n-am să-l omit, pentru simplul motiv că întâmplările nu se pot povesti fără nume. Nici fără nume de familie? Dacă n-ai nume de familie poți fi confundat cu altul și pe urmă poți fi omorât pentru altceva.

— Îți ofer acum frumusețea asta care are deja la activ cam zece morți, mi-a spus José Antonio când mi l-a prezentat pe Alexis.

Alexis a râs, și eu la fel, și bineînțeles că nu l-am crezut, sau mai bine zis da.

— Hai, du-l pe ăsta să cunoască camera fluturilor. „Ăsta“ eram eu, și „camera fluturilor“ o odăiță în fundul apartamentului pe care, dacă îmi permiteți,

o să v-o descriu în trecut, repede, în drum spre ea, fără stilul încărcat balzacian; încărcată cum Balzac nici nu visase, cu mobile și ceasuri vechi, ceasuri, ceasuri și ceasuri vechi și străvechi, de perete, de masă, în duzini și pe mărimi, oprite toate la diferite ore, bătându-și joc de eternitate, negând timpul. Erau mai pestrițe ceasurile acelea decât locuitorii Medellínului. De unde această obsesie a prietenului meu pentru ceasuri? Dumnezeu știe. Cealaltă obsesie de care s-a vindecat de-a lungul anilor era cea a băieților; treceau prin apartamentul și prin viața lui fără să-i atingă. Perfecțiune la care eu încă n-am ajuns, dar pe care sunt aproape s-o ating; tot atât de aproape cum sunt de moarte și de viermii ei. În sfârșit, prin acest apartament a lui José Antonio, printre ceasurile lui încremenite ca niște date săpate pe pietrele funerare din cimitire, treceau o infinitate de băieți vii. Adică, vreau să spun, azi vii și mâine morți, că asta este legea vieții, însă asasinați; tineri asasinați, scutiți de josniciile bătrâneții grație crudului pumnal sau milostivului glonț. Ce făceau acolo? În general nimic; în loc să se plictisească afară veneau să se plictisească înăuntru. În acel apartament nicio dată nu se bea, nici nu se fuma, nici marijuana, nici *basuco*, absolut nimic. Era un templu. Și nici măcar asta, fir-ar să fie; duceți-vă la catedrală sau la bazilica metropolitană ca să vedeți proxeneți fumând marijuana pe băncile din spate. Faceți bine deosebirea dintre miros și fum, ca să nu le confundați cu tămâia. Dar, în fine, între atâtea ceasuri tăcute trona un televizor

furibund ce transmitea telenovele, și între o telenovelă și alta, știrile violente: că azi l-au omorât pe cutărică și azi-noapte pe atâția și atâția alții. Că pe cutărică l-au omorât ucigașii plătiți. Și ucigașii plătiți din apartament, foarte serioși. Ce mai știre! Cât de depășite sunt telejurnalele. Fiindcă asta va continua să fie o lege a lumii; moartea călătorește întotdeauna mai repede decât știrile.

Și ce câștiga José Antonio cu acest du-te-vino al băieților, al criminalilor, prin casa lui? Să-l fure? Să-l omoare? Sau apartamentul lui era cumva un bordel? Ferească Dumnezeu. José Antonio e cel mai generos personaj pe care l-am cunoscut. Și spun personaj, și nu persoană sau ființă umană, pentru că asta este, un personaj, ca scos dintr-un roman nemaiîntâlnit în realitate, căci, într-adevăr, cui în afară de el i-ar trece prin cap să dăruiască băieței, un cadou așa de prețios?

— Băieții nu sunt ai nimănui, spune el, sunt ai celor ce au nevoie de ei.

Asta, spus așa, înseamnă comunism; dar cum o pune el în practică era o faptă creștinească, a cincisprezecea care lipsea din catehism, cea mai măreață, cea mai nobilă, mai măreață și mai nobilă decât de a da de băut însetatului sau de a ajuta un muribund să moară.

— Hai, du-l pe ăsta să vadă camera fluturilor, i-a spus lui Alexis, și Alexis m-a condus răsând.

Încăperea era o cămăruță minusculă cu baie și cu un pat între patru pereți care, fără să se clintească din loc, au văzut ceea ce eu n-am văzut umblând prin toată

lumea. Dar ceea ce n-au văzut acești patru pereți sunt fluturii, pentru că în așa-numita încăpere nu existau fluturi. Alexis a început să mă dezbrace, și eu pe el; el cu o spontaneitate plină de candoare, de parcă m-ar fi cunoscut dintotdeauna, de parcă ar fi fost îngerul meu păzitor. Vă scutesc de orice descriere pornografică și mergem mai departe. Mergem mai departe spre Sabaneta în taxiul în care ne aflăm, pe același drum desfundat de acum o sută de ani, din groapă în groapă; șițiți, Columbia se schimbă, dar rămâne la fel, sunt noile fețe ale unui vechi dezastru. Oare porcii ăștia din guvern nu sunt în stare să asfalteze o șosea așa de importantă, care-mi împarte viața în două jumătăți? Gonoree! (Gonoree este cea mai mare jignire în cartierele mărginașe ale comunelor suburbane, iar comunele o să vă explic eu pe urmă ce sunt.)

Pe șosea am sesizat ceva neobișnuit: între noile cartiere cu case uniforme au rămas în picioare, identice, câteva dintre vechile căsuțe țărănești din copilăria mea și locul cel mai miraculos din univers, cârciuma Bombay, care avea lângă ea o pompă de benzină, adică o benzinărie. Pompa nu mai era, dar cârciuma da, cu aceleași tavane din bârne și aceiași pereți din vălătuci văruiți. Mobilele erau din zilele noastre, dar ce contează, suflul ei continua închis acolo și l-am comparat cu cel din amintirea mea și era același, cârciuma Bombay era aceeași cum eu am fost întotdeauna eu: copil, tânăr, matur, bătrân, aceeași ranchiună obosită care uită toate jignirile pentru că îi e lene să-și amintească.

Nu știu dacă între acele căsuțe țărănești rămase era și cea cu ieslea, adică, vreau să spun, cu cea mai frumoasă Iesle* pe care o făcuseră vreodată oamenii de când se împământenisise obiceiul să monteze în decembrie Nașteri ale Domnului sau Iesle pentru a sărbători sosirea pe pământul acesta mizer într-un staul, într-o Iesle, a Pruncului Iisus. Toate căsuțele țărănești de la șosea, când mergeam pe jos de la Santa Anita spre Sabaneta aveau Iesle, și deschideau ferestrele de la camerele ce dădeau în pridvor ca s-o vedem. Dar nicio Iesle nu era mai frumoasă ca aceea de la căsuța de care vă spun eu; ocupa două camere, cea din față și cea din spate, pline de minunății: lacuri cu găște, turme, păstori, vaci, căsuțe, străduțe, un tigr, și sus la munte, sus de tot, Ieslea unde pe douăzeci și patru decembrie trebuia să se nască Pruncul Iisus. Dar eram abia în șaisprezece, când începea *novena*** și când făceam ieslele, și mai erau exact opt zile până în noaptea acelei zile, cea mai fericită. Opt zile în așteptarea unei interminabile fericiri. Alexis, tu, spre deosebire de mine ai avantajul că ești tânăr, iar eu am să mor curând, dar din nefericire pentru tine nu vei trăi niciodată fericirea pe care am trăit-o eu. Fericirea nu poate exista în această lume a ta de televizoare și de casete, și de punkiști, și de rockeri, și de meciuri de fotbal. Când

* Reprezentare la scară redusă a Ieslei de la Bethleem, care, de Crăciun, se montează în case, instituții și locuri publice.

** *Novena*, slujbă religioasă în ritul catolic, ce se ține timp de nouă zile.

oamenii se așază pe curul lor în fața unui televizor ca să vadă douăzeci și doi de adulți infantili dând cu piciorul într-o minge, nu mai e nicio speranță. Ți se face silă, ți se face milă, îți vine să le dai oamenilor un șut în cur și să-i azvârli în prăpastia eternității, să dispară de pe pământ, să nu se mai întoarcă niciodată.

Dar nu ține cont de părerea mea, că eu îți vorbesc despre lucruri frumoase, despre decembrie, despre Sfânta Anita, despre Iesle, despre Sabaneta. Ieslea de la căsuța de care-ți vorbesc era imensă, privirea ți se pierdea între nenumăratele ei detalii, fără să știi de unde să începi, pe unde să continui, unde să sfârșești. Căsuțele din Iesle de pe marginea drumului erau precum căsuțele de pe marginea șoselei din Sabaneta, căsuțe țărănești cu acoperișuri de țiglă și verandă. Adică era ca și cum realitatea dinăuntru conținea realitatea de afară, și nu viceversa, căci pe șoseaua spre Sabaneta era o căsuță cu o Iesle care avea alt drum ce ducea la Sabaneta. Trecerea de la o realitate la cealaltă era cu mult mai halucinantă decât oricare alt vis provocat de marijuana. Marijuana îți paralizează sufletul, nu ți-l deschide spre nimic. Marijuana te tâmpește.

Știi, Alexis, eu aveam pe atunci opt ani și stând pe veranda acelei căsuțe, în fața ferestrei cu gratii, privind Ieslea, m-am văzut bătrân și mi-am văzut întreaga viață. Și m-am îngrozit într-atâta, încât m-am cutremurat și am plecat. N-am putut suporta brusc, dintr-odată, căderea în abis. Dar să lăsăm asta, să continuăm cu noaptea aceea în drum spre Sabaneta. Mergeam cu toții,

părinții mei, unchii mei, verii mei, frații mei, și noaptea era călduță și în căldura nopții clipeau stelele neîncrezătoare; nu le venea să creadă ce vedeau, că aici, jos, pe o simplă șosea, putea fi atâta fericire.

Taxiul a trecut prin fața cârciumii Bombay, a ocolit hârtoape, apoi altele, și altele, și a ajuns la Sabaneta. O mulțime într-un continuu du-te-vino umplea satul. Era pelerinajul din fiecare marți, devotat, searbăd, mincinos. Veneau să ceară favoruri. De unde această manie de a cere și a cere? Eu nu sunt de aici. Mi-e rușine de această rasă cerșetoare. În aceste valuri de mulțime, între sfârâit de lumânări și rugăciuni în șoaptă, am intrat în biserică. Murmurul rugăciunilor se ridica spre cer ca un zumzet de albine. Lumina de afară se filtra prin vitralii ca să ne ofere, în imagini multicolore, spectacolul pervers al pasiunii: Iisus biciuit, Iisus căzut, Iisus crucificat. În mulțimea anodină de bătrâni și bătrâne i-am căutat pe băieți, pe ucigașii plătiți, și într-adevăr erau acolo, mișunau. Această devoțiune neașteptată a tinerilor m-a uimit. Și eu care credeam că biserica era mai falimentară decât comunismul... Nici vorbă, este vie, respiră. Omenirea are nevoie de mituri și minciuni ca să trăiască. Dacă vezi adevărul gol îți tragi un glonț în cap. De aceea, Alexis, nu-ți ridic pistolul care ți-a căzut când te-ai dezbrăcat, când ți-ai scos pantalonii. Dacă-l ridic mi-l îndrept spre inimă și trag. Și n-am să sting scânteia de speranță pe care mi-ai aprins-o tu. Să aprindem